

düşünceye ilham
değişime yön

enstitü
sosyal

■■ Verinin Dili

Değişen Dünyada Çocuğun/Çocukluğun Geleceği

Genel Yayın Yönetmeni
Selçuk Aydın

Editör
Amine Ertürk

Hazırlayanlar
Rumeysa Hafızoğlu
Yiğit Çelik

Grafik Tasarım
Muhammed Seleş

Kaynak
UNICEF, The State of the World's Children 2024

Yönetim Yeri
Burhaniye Mah. Hacı Reşit Paşa Sok. No:18
Üsküdar/İstanbul

İletişim
0216 422 00 22
www.enstitososyal.org
info@enstitososyal.org

Verinin Dili

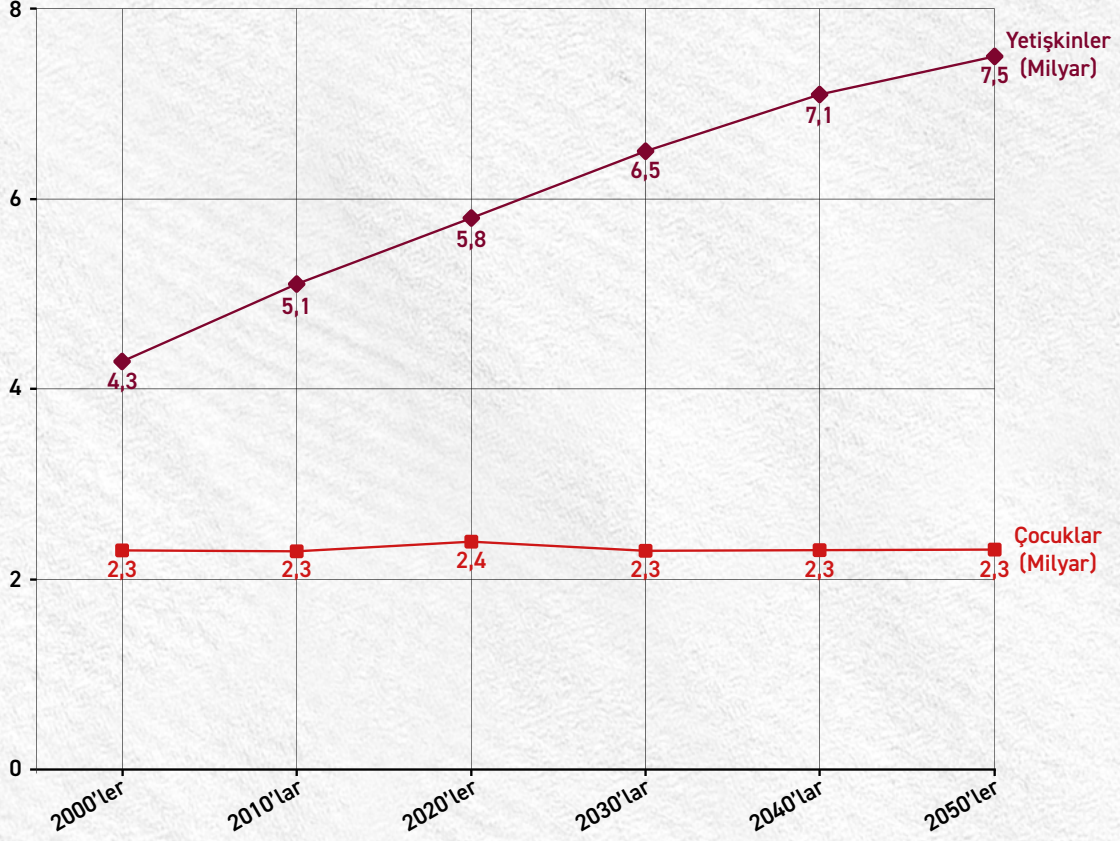
UNICEF'in 2024 Dünya Çocuklarının Durumu (*State of the World's Children*) raporu, çocukların yaşam koşullarını detaylı bir şekilde analiz ediyor. Ocak 2024'te yayımlanan rapor sağlık, eğitim, beslenme ve refah gibi temel konuların yanı sıra küresel ölçekli nüfus projeksiyonlarına yer veriyor. Demografik değişimlerin çocuklar üzerindeki etkilerini ele alırken düşük, orta ve yüksek gelirli ülkelerde yaşanan sorunların ortak ve farklı yönlerini karşılaştırmalı şekilde inceliyor. Çocuk haklarına ve ihtiyaçlarına dair kapsamlı veriler sunan rapor sosyoekonomik eşitsizlikler, iklim değişikliği ve dijital dönüşüm gibi çağın önemli meselelerinin çocuklar üzerindeki etkilerini değerlendiriyor.

Küresel Ölçekte Çocuk Sayısı Aynı Kalırken Yaşlı Nüfus Artıyor!

2050 yılına gelindiğinde, dünya genelindeki 18 yaş altı çocuk sayısının bugünkü seviyelerde, yaklaşık 2,3 milyar civarında kalması bekleniyor. Ancak bu sayı doğurganlık oranları, ölüm oranları ve uluslararası göç hareketlerine bağlı olarak 1,7 milyar ile 3 milyar arasında değişiklik gösterebilir.

Yetişkin nüfusun 2050'lerde yaklaşık 7,5 milyara ulaşacağı tahmin ediliyor. Özellikle 65 yaş üstü bireylerin sayısında dikkat çekici bir artış olması bekleniyor. 2021 yılında 761 milyon olan 65 yaş üstü nüfusun, 2050 yılına kadar 1,6 milyara yükselmesi öngörülüyor. Çocuk nüfusuna dair eğrinin etrafındaki gölgelendirme ise gelecekteki projeksiyonların belirsizliğine işaret ediyor.

Grafik 1. Yetişkin ve çocuk popülasyonlarının gelecek projeksiyonu (2000-2050).

Grafik 1 incelendiğinde, dünya genelinde demografik geçiş sürecinin yaşandığı görülüyor. Doğurganlık oranlarının azalması, çocuk nüfusunun durağan kalmasına neden olurken tıbbi gelişmeler ve yaşam süresinin uzaması yetişkin nüfusta sürekli bir artışı mümkün kılıyor. Çocuk nüfusunun durağan kalması ve yetişkin nüfusun sürekli artması, toplumların yaşlandığını ve gelecekte yaşlı nüfusun daha büyük bir paya sahip olacağını gösteriyor. Çocuk nüfusunun sabit kalması, eğitim ve gençlere yönelik hizmetler için kaynakların daha sürdürülebilir bir şekilde planlanmasına olanak tanıyabilir. Ancak yetişkin nüfusun artışı, özellikle sağlık, emeklilik ve sosyal hizmetler için daha fazla kaynağa ihtiyaç duyulacağını ortaya koyuyor.

2

Ülkelere Göre Çocuk Nüfusu

Grafik 2, 2050'li yıllarda çocuk nüfusu en yüksek olan ülkeleri ve bu çocuk nüfusunun hem ülkelerin toplam nüfusuna hem de dünya genelindeki çocuk nüfusuna oranını gösteriyor. Hindistan, 350 milyon çocukla hem en yüksek çocuk nüfusuna sahip ülke olacak hem de dünya çocuk nüfusunun %14,9'unu oluşturacaktır. Çin, çocuk sayısında ikinci sırada yer alırken (141 milyon), dünya çocuk nüfusu içindeki payı %6 olarak görece düşük kalmaktadır. Nijerya (132 milyon) ve Pakistan (129 milyon), çocuk nüfus oranları açısından Afrika ve Güney Asya'nın önemini vurgulamaktadır. Çocukların ülke nüfusundaki oranı en yüksek olan ülkeler, %42 ile Kongo Demokratik Cumhuriyeti ve %39,4 ile Tanzanya. Bu durum bu ülkelerin demografik olarak genç bir nüfusa sahip olduğunu gösteriyor. Buna karşın, Çin (%11,7) ve ABD (%18,9) gibi ülkelerde çocuk nüfus oranı oldukça düşüktür, bu da yaşlanan bir nüfus yapısına işaret etmektedir. En büyük pay ise %14,9 ile Hindistan'a ait. Çin ve ABD gibi ülkeler ise görece düşük oranlara sahiptir. Bu, Afrika ülkelerinin (Nijerya, Kongo, Tanzanya gibi) küresel çocuk nüfusundaki öneminin artacağını gösteriyor.

Grafik 2. 2050'li yıllarda en fazla çocuk sayısına sahip olması öngörülen ülkeler.

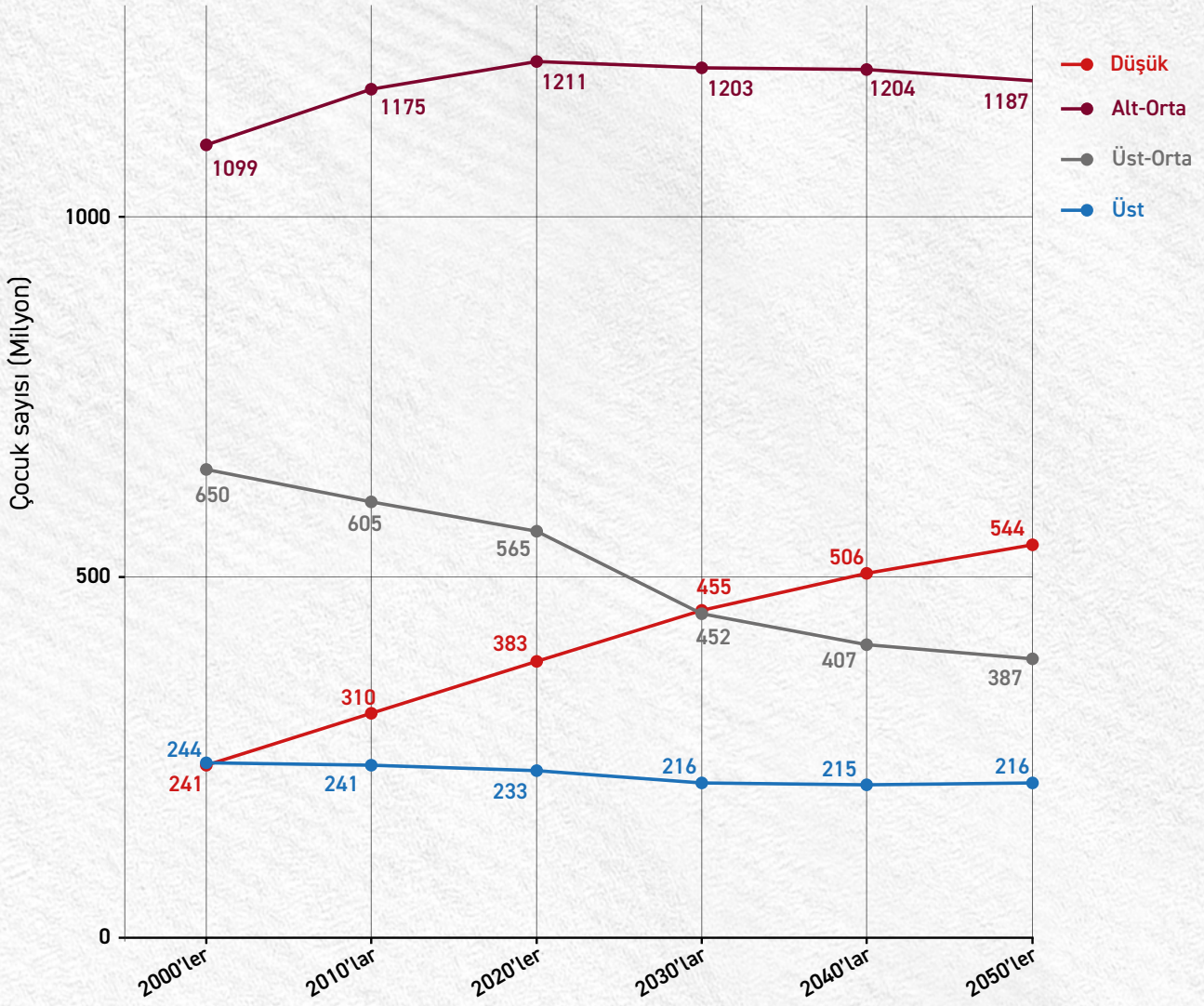
Ülke	Çocuk Sayısı (Milyon)	Çocuk Sayısının Ülke Nüfusuna Oranı (%)	Çocuk Sayısının Küresel Çocuk Nüfusuna Oranı (%)
Hindistan	350	20,7	14,9
Çin	141	11,7	6,0
Nijerya	132	35,0	5,6
Pakistan	129	32,9	5,5
Demokratik Kongo Cumhuriyeti	101	42,0	4,3
Etiyopya	82	34,1	3,5
ABD	73	18,9	3,1
Endonezya	72	22,4	3,1
Birleşik Tanzania Cumhuriyeti	56	39,4	2,4
Bangladeş	49	22,5	2,1

Afrika ülkelerindeki yüksek çocuk nüfusu, bu kıtanın gelecekteki küresel demografik ve ekonomik dinamiklerde daha büyük bir rol oynayacağını gösteriyor. Çin ve ABD gibi ülkelerde düşük çocuk nüfusu oranı, bu ülkelerin giderek yaşlanan bir nüfusa sahip olduğunu ve gelecekte yaşlı bireylere yönelik sosyal politika ihtiyaçlarının artacağını ortaya koyuyor. Hindistan, Nijerya ve Pakistan gibi ülkeler için yüksek çocuk nüfusu, eğitim ve sağlık gibi alanlarda daha fazla kaynak ayırmayı gerektiriyor. Çocuk nüfusunun büyüklüğü, ekonomik kalkınma fırsatlarıyla birlikte ciddi zorlukları da beraberinde getirebilir.

Sosyoekonomik Seviyeye Göre Çocuk Sayısı

Grafik 3, Dünya Bankasının gelir gruplarına göre (düşük, alt-orta, üst-orta ve yüksek gelir grupları) 2000'lerden 2050'lere kadar çocuk nüfusu sayısındaki değişimi göstermektedir.

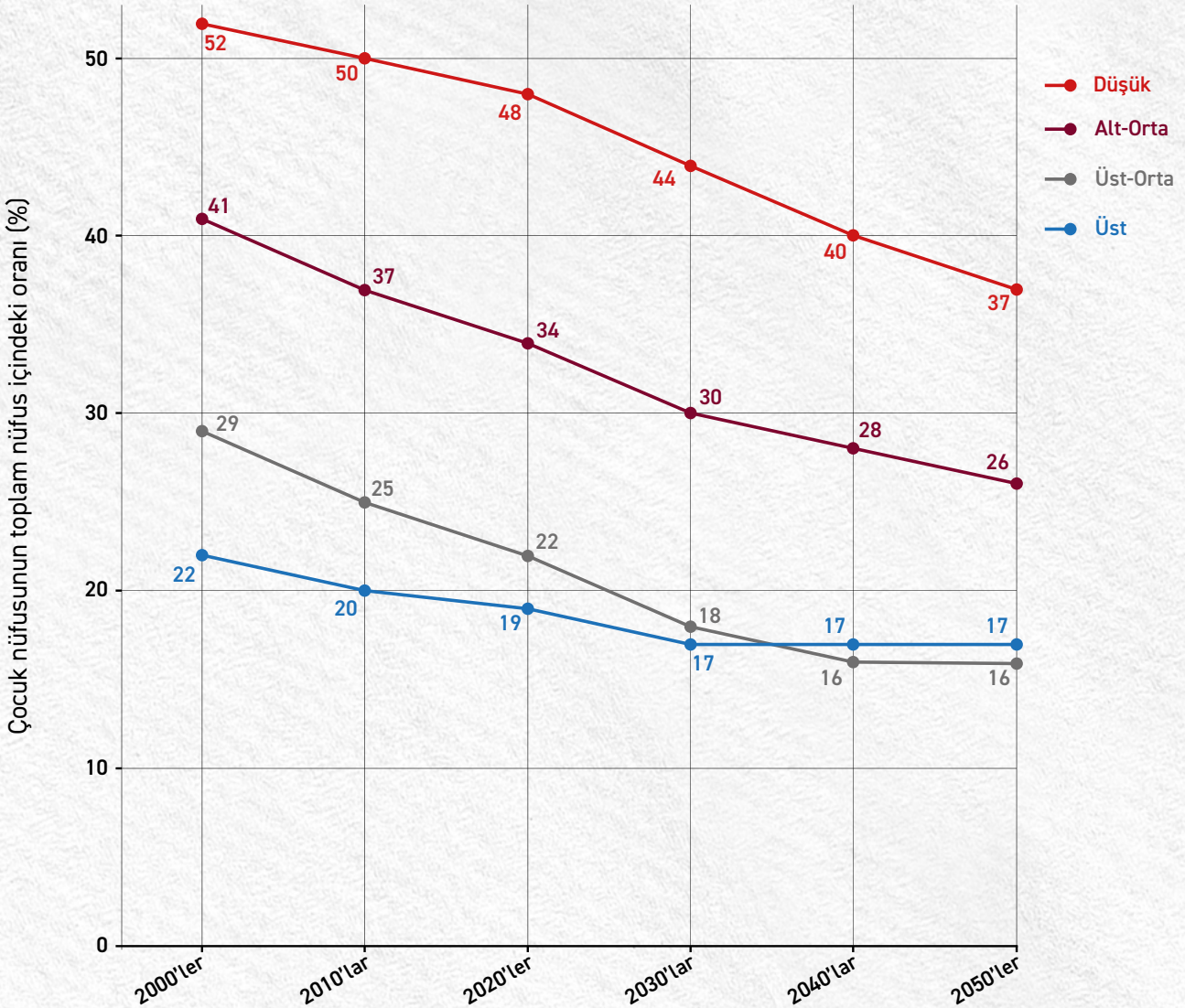
Grafik 3. Dünya Bankası gelir grubuna göre çocuk sayısı (2000-2050).

Grafik 3, düşük gelir grubundaki ülkelerde çocuk nüfusunun 241 milyondan 544 milyona yükselerek bu ülkelerde çocuk nüfusunun artmaya devam edeceğini gösteriyor. Alt-orta gelir grubunda 1,099 milyondan 1,187 milyona küçük bir artış gerçekleşeceği görülüyor. Ancak bu artışın 2030'larda zirveye ulaşıp ardından hafif bir düşüşe geçmesi bekleniyor. Üst-orta gelir grubunda, çocuk nüfusu 650 milyondan 387 milyona düşerek hızlı bir şekilde azalıyor. Yüksek gelir grubunda ise 244 milyondan 216 milyona hafif bir düşüş yaşanıyor.

Grafik 4 ise Dünya Bankasının gelir gruplarına göre (düşük, alt-orta, üst-orta ve yüksek gelir grupları) 2000'lerden 2050'lere kadar çocuk nüfusunun toplam nüfus içindeki oranını göstermektedir.

Grafik 4. Dünya Bankası gelir grubuna göre çocuk nüfusunun toplam nüfus içindeki oranı (2000-2050).

Grafik 4, düşük gelir grubundaki çocuk nüfusunun, toplam nüfus içindeki oranının %52'den %37'ye gerilediğini ve nüfus artışına rağmen genel nüfusun yaşlanmaya başladığını ortaya koyuyor. Alt-orta gelir grubunda bu oran %41'den %26'ya düşüyor ve bu ülkelerde nüfus yapısının daha dengeli bir hale geldiği, çocuk nüfusunun göreceli olarak azaldığı görülüyor. Üst-orta gelir grubunda çocuk nüfus oranı %29'dan %16'ya gerileyerek yaşlanan bir nüfus yapısının öne çıktığını gösteriyor. Yüksek gelir grubunda ise çocuk nüfusun toplam nüfus içindeki oranı %22'den %17'ye iniyor ve bu durum, yaşlı nüfusun belirgin şekilde artmasıyla sonuçlanıyor.

Grafik 3 ve Grafik 4 birlikte incelendiğinde düşük gelir gruplarında nüfus artışı sürerken, yüksek ve üst-orta gelir gruplarında çocuk nüfusunun azaldığı görülüyor. Bu durum, düşük gelirli ülkelerin demografik geçiş sürecinin daha erken aşamalarında olduğunu gösteriyor. Alt-orta gelir grubundaki ülkelerde nüfus artışı dengeleniyor ve ekonomik kalkınma ile doğurganlık oranlarının düşüşü arasında bir ilişki olduğu anlaşılıyor.

Yüksek ve üst-orta gelirli ülkelerde çocuk nüfusunun azalması, yaşlanan nüfusun artışıyla sosyal güvenlik sistemleri ve iş gücü piyasaları üzerinde baskı oluşturuyor. Düşük gelirli ülkelerde çocuk nüfusunun artışı ise eğitim, sağlık ve altyapı gibi alanlarda önemli yatırımları zorunlu kılıyor. Yüksek gelir gruplarında yaşlanan nüfus nedeniyle iş gücüne olan talebin artması, göç politikalarının daha da önem kazanmasına yol açıyor.